

О. А. Грабчук

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент Л.Ф. Соловйова

Лексика на позначення сміху в сучасній англійській мові

Наше дослідження присвячене аналізу лексико-семантичного поля (ЛСП), до складу якого входять лексеми, що передають емоцію «сміх». Про інтенсивність напрямків польового дослідження лексики свідчать праці цілої низки учених таких як: О. І. Бойчук [1], С. В. Кезіна [2], В. В. Левицького [3], Л. А. Лисиченко[4], О. О. Селіванової [5] та інших.

Під ЛСП у сучасному мовознавстві розуміють «сукупність лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту (деколи також спільністю формальних показників) і відображають понятійну, предметну або функціональну подібність позначуваних явищ» [6: 84].

До ядра лексико-семантичного поля лексичних одиниць, що передають емоцію «сміх», належать наступні лексичні одиниці: *laugh (noun, verb)*, *laugher (noun)*, *laughing (noun, adjective)*, *laughingly (adverb)*.

У той же час домінантою синонімічного ряду іменників на позначення емоції сміх виступає лексема *laugh*, що фіксує диференційну ознаку «участь голосу (звук)» (*the production of sounds with the voice*).

Синонімічний ряд іменника *laugh* об'єднує цілий ряд лексем, відібраних шляхом суцільної вибірки з тлумачних словників сучасної англійської мови [Cambridge Dictionary Online [7], Collins English Thesaurus [8], DICTIONARY.COM [9], The Free Dictionary by Farlex [10], The Merriam-Webster Dictionary [11]]. У значенні взривного звуку, що є знаком веселоців (*an explosive sound that is a sign of amusement*), виділяємо наступні іменники: *boff*, що робить акцент на характері щиросердного сміху (*a hearty laugh*); *chortle*, в свою чергу, зображує потішливий, торжествуючий сміх (*a gleeful chuckle*); *chuckle* демонструє частково придушений сміх, хихотіння (*a partly suppressed laugh*); *giggle* відноситься до нервового сміху, хихикання (*a laugh*

in a nervous or childlike way); *guffaw*, на відміну від попередніх значень, вказує на «регіт» – так званий грубий, галасливий сміх (*a crude and boisterous laugh*); *hee-haw*, аналогічно з *guffaw*, означає «іржання» – гучний, грубий сміх (*a loud rude laugh*); *roar* акцентує увагу на різкому голосному сміху – реготу (*a loud unrestrained burst of laughter*); *snigger* характеризує нахабний, зневажливий, придушений смішок (*a sly or disrespectful laugh, esp. one partly stifled*); *titter* зображує хихикання (*a suppressed laugh, chuckle, or snigger*); *twitter* підкреслює легкий, безглуздий сміх (*a light, silly laugh*).

У значенні особи, що провокує сміх, веселощі чи насмішку (*someone, who provokes laughter, amusement, or ridicule*), визначаємо наступні іменники: *clown* – у значенні блазень або клоун (*a comic entertainer, usually grotesquely costumed and made up, appearing in the circus*); *comedian* / *comic* вказує на коміка, іноді з іронічним відтінком (*an amusing or entertaining person (sometimes used ironically)*); *humorist* позначає гумориста, або ж веселуна (*a person who acts, speaks, or writes in a humorous way*); *wag* називає дотепника, жартівника (*a humorous or jocular person; wit*).

У значенні предмету, що провокує сміх (*something that provokes laughter*), іменник *laugh* виступає домінантою наступного синонімічного ряду: *jape* вказує на жарт задля забави, веселощів (*something designed to arouse amusement or laughter*); *jest* демонструє жарт як дотеп; спосіб глузування, висміювання (*an utterance (as a jeer or quip) intended to be taken as mockery or humor*); *josh* (амер. розм.) означає хороший жарт (*a good-humored joke*); *knee-slapper*, аналогічно з *josh*, – смішний жарт або історію (*a very funny joke or story*); *one-liner* постає як дотепний коментар (*a very short joke or funny remark*); *pleasantry* зображує жарт, смішний коментар (*a humorous act or remark*); *prank* демонструє витівку, вибрик, пустощі, жарт (*a mischievous trick or joke, esp. one in which something is done rather than said*); *quip* робить акцент на уїдливому зауваженні (*a witty or funny observation or response usually made on the spur of the moment*); *sally* означає дотепний влучний вислів (*a clever and funny remark*); *shaggy dog story* характеризує жарт, гумор якого впливає з

його безглузді (a long rambling joke whose humor derives from its pointlessness); wise-crack / witticism вказує на дотеп, відповідне зауваження (a funny and smart comment or joke).

Необхідно зазначити, що існує також група іменників на позначення сміху, що має подвійний характер, тобто лексичні одиниці можуть одночасно позначувати як особу, так і предмет, а саме: лексема *butt* описує людину, яка є об'єктом глузувань та, разом із тим, дана лексема означає об'єкт образ, знущань (a person or thing that is an object of wit, ridicule, sarcasm, contempt; a ridiculous or humorous circumstance); *caution* називає людину з химерами або дивака, та, одночасно, вищевказану лексему трактують як дотеп (informal: an amusing or surprising person or thing); *joke* зображує смішний випадок, жарт або ж *joke* може виступати як людина, що є об'єктом жартів (a person or thing inspiring ridicule or amusement); *scream/hoot* характеризує як і кумедну людину, так і сміховинний випадок (анекдот) (informal: a person or thing that causes great amusement).

Розглядаючи синонімічний ряд дієслова *laugh*, виділяємо наступні лексеми: *to cachinnate* в значенні істерично реготати (to laugh loudly or immoderately); *to cackle* – реготати, пронизливо хихикати ((intransitive) to laugh or chatter raucously); *to chortle* – радісно посміюватись ((intransitive) to chuckle gleefully); *to chuckle* – усміхатися «в кулак» (to laugh softly or to oneself); *to crack up* – неконтрольовано гучно сміятись ((informal, mainly US & Canadian) to laugh or cause to laugh uproariously or uncontrollably); *to giggle* – хихотіти, безглуздо (улесливо) сміятися ((intransitive) to laugh nervously or foolishly); *to guffaw* – грубо реготати, висловити з грубим сміхом (to laugh crudely and boisterously or express (something) in this way); *to hoot* – зневажливо глузувати над кимось (often followed by at) to jeer or yell (something) contemptuously (at someone)); *to jeer* – насміхатися, глумитися над кимось (to laugh at or criticize someone in a loud and angry way); *to rib* – розм. висміювати, кепкувати, дражнити (to laugh at or joke about someone in a friendly way; tease); *to roar* – гучно, невгамовно реготати (to laugh in a loud,

hearty, unrestrained manner); *to scream* – розм. нестримно сміятися, реготати, вмирати від сміху ((*intransitive*) *to laugh wildly*); *to shriek* – пронизливо зойкнути внаслідок сміху (*to make a short, very loud cry because they are laughing*); *to snicker* (*snigger* – *Am.*) – хихотіти, пирхати з відтінком зневаги (*to make a short, quiet laugh in a way that shows disrespect*); *to titter/twitter* – хихикати, глузливо пирхати від сміху (*to snigger, esp. derisively or in a suppressed way*).

Таким чином, проведений аналіз показує, що іменники на позначення емоції сміх описують його, головним чином, як щиросердний, торжествуючий, нахабний, грубий, нервовий, знущальний, безглуздий, залежно від позитивного чи негативного емоційного стану людини. Більшість лексичних одиниць, що є синонімами іменникової лексики *laugh*, у значенні особи, що провокує сміх, вжиті в позитивному значенні, характеризуючи, насамперед, особу, яка розважає глядачів жартами або кумедними ситуаціями; а у значенні предмету – акцентують, що сміх, певним чином, пов'язаний з жартом задля веселощів або ж глузування, чи дотепним коментарем, у тому числі, влучним смішним зауваженням. Синонімічний ряд дієслова *laugh* характеризує дії різної інтенсивності та характеру, пов'язані із продукуванням сміху.

Подальша перспектива дослідження вбачається нам у порівняльному аналізі лексики на позначення сміху в українській та англійській мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойчук О. І. Лексико-семантичне поле “citizen” в англійській мові / О. І. Бойчук // Міжнародна науково-практична інтернет-конференція “Методологія, методи та інструментарій фінансово-правового регулювання відтворювальних процесів за інноваційно-інвестиційної моделлю”. – Чернівці, 2011. – С. 381-385.
2. Кезина С. В. Семантическое поле как система / С. В. Кезина // Филологические науки / ст. ред. П. А. Николаев. – Вып. 4. – М. : Неф-

тяник, 2004. – С. 79-86.

3. Левицький В. В. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу / В. В. Левицький, О. Д. Огуй, Ю. С. Кійко – Чернівці : Рута, 2000. – 136 с.
4. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови / Л. А. Лисиченко. – Харків: ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 2006. – 150 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова – Полтава: Довкілля – К, 2006. – 716 с.
6. Уфимцева А. А. Лексическое значение. Принцип семиологического описания лексики / А. А. Уфимцева. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 240 с.
7. Cambridge Dictionary Online – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dictionary.cambridge.org/>
8. Collins English Thesaurus – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.collinsdictionary.com/>
9. DICTIONARY.COM – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dictionary.reference.com/>
10. The Free Dictionary by Farlex – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.thefreedictionary.com/laugh>
11. The Merriam-Webster Dictionary – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.merriam-webster.com/>